

مقدمه

ماه «ربیع الاول» همانگونه که از اسم آن پیداست بهار ماه ها می باشد؛ به جهت اینکه آثار رحمت خداوند در آن هویداست. در این ماه ذخایر برکات خداوند و نورهای زیبایی او بر زمین فرود آمده است. زیرا میلاد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در این ماه است و می توان ادعا کرد از اول آفرینش زمین رحمتی مانند آن به خود ندیده است.

ماه محرم و صفر را پشت سر گذاشتیم با اندوه و اشک و ناله، اشک ریختیم و دل تازه کردیم و با یاد عظمت آقا ابا عبدالله الحسین بزرگ شدیم، از خزان عفلت به برکت اشک های محرم و صفر به بهار رسیدیم و اکنون وقت آن است که در این بهار به یمن رویش دوباریمان سجده شکر به جای آوریم و این بهار را قدر بدانیم و بندگی کنیم. ماه «ربیع الاول» همانگونه که از اسم آن پیداست بهار ماه ها می باشد؛ به جهت اینکه آثار رحمت خداوند در آن هویداست. در این ماه ذخایر برکات خداوند و نورهای زیبایی او بر زمین فرود آمده است. زیرا میلاد رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) در این ماه است و می توان ادعا کرد از اول آفرینش زمین رحمتی مانند آن به خود ندیده است. چرا که او داناترین مخلوقات خداوند و برترین آنها و سرورشان و نزدیکترین آنها به خداوند و فرمانبردارترین آنها از او و محبوبترینشان نزد او می باشد، این روز نیز برتر از سایر روزهاست. و گویا روزی است که کاملترین هدیه ها، بزرگترین بخشش ها، شاملترین رحمتها، برترین برکتها، زیباترین نورها و مخفی ترین اسرار در آن پی ریزی شده است.

پس بر انسان مسلمان که برتری رسول خدا (صلی الله علیه و آله و سلم) را قبول داشته و مراقب رفتار با مولایش می باشد واجب است در این ماه به شکرانه ارازی شدن آن نعمت بزرگ به عبادتی از سر شور و اشتیاق بپردازد، گرچه عبادات شبانه روزی عالمیان هرگز در خور چنین نعمتی نخواهد بود اما «آنچه سعی است ما در طلبش بنماییم».

مهمترین اعمال این ماه

شب اوّل:

این شب به نام «لیلة المبیّت» مزین است، در این شب یک حادثه مهمّ تاریخی واقع شد و آن این که در سال سیزدهم بعثت، رسول خدا(صلی الله علیه وآله) از مکه به قصد هجرت به سوی مدینه، از شهر خارج شد و در «غار ثور» پنهان گردید و امیر مؤمنان علی(علیه السلام) برای اغفال دشمنان، فداکارانه در بستر رسول خدا(صلی الله علیه وآله) خوابید.

آیه شریفه «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِى نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ؛ بعضی از مردم (با ایمان و فداکار) جان خود را در برابر خشنودی خدا می فروشند و خداوند نسبت به بندگان مهربان است» (1) در حقّ آن حضرت نازل شد. (2)

سال هجرت رسول خدا(صلی الله علیه وآله) مبدأ تاریخ مسلمانان است و تحوّل عظیم در جهان اسلام روی داد.

- 1- روزه گرفتن به شکرانه سلامتی پیامبر اعظم و امیرمؤمنان از گزند کفار و مشرکان در اول ربیع الاول.
- 2- خواندن زیارت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و علی (علیه السلام) در این روز.

روز هشتم:

در روز هشتم ربیع الأوّل، سال 206، شهادت امام حسن عسکری(علیه السلام) طبق روایتی واقع شده است و از همان روز، امامت حضرت صاحب الزّمان، حجة بن الحسن - عجل الله تعالی فرجه الشریف - آغاز گردید. (3)

در این روز شایسته است زیارت امام حسن عسکری علیه السلام خوانده شود.

روز دهم:

روز ازدواج رسول خدا(صلی الله علیه وآله) با حضرت خدیجه کبری(علیها السلام) است در حالی که رسول

خدا(صلی الله علیه وآله) 25 ساله بود و حضرت خدیجه(علیها السلام) 40 ساله. به همین مناسبت روزه این روز به عنوان شکرگزاری مستحب شمرده شده است. (4)

روز دوازدهم:

این روز مطابق نظر مرحوم شیخ کلینی و مسعودی و همچنین مشهور میان اهل سنت، روز ولادت با سعادت نبی مکرم اسلام(صلی الله علیه وآله) است. (5)
همچنین در این روز، رسول خدا(صلی الله علیه وآله) بعد از 12 روز که مسیر راه میان مکه و مدینه را پیمود وارد مدینه گردید. (6) و نیز روز انقراض دولت بنی مروان در سال 132 است. (7)

اعمال مستحب در این روز به شکرانه انقراض دولت اموی دو مورد است:

1- روزه گرفتن.

2- دو رکعت نماز مستحبی که در رکعت اول بعد از حمد، سه بار سوره کافرون و در رکعت دوم بعد از حمد سه بار سوره توحید خوانده می شود.

روز چهاردهم:

در سال 64 در چنین روزی، یزید بن معاویه به هلاکت رسید. (8)
وی پس از سه سال و نه ماه خلافت که همراه با جنایات عظیمی بود - که مهمترین آن واقعه کربلا و شهادت ابی عبدالله الحسین(علیه السلام) و یارانش می باشد - در سنّ سی و هفت سالگی در منطقه «حوران» زندگی ننگینش به پایان رسید جنازه اش را در دمشق دفن کردند ولی اکنون اثری از او نیست. (9)

شب هفدهم:

طبق روایات مشهور شیعه، شب ولادت حضرت خاتم الانبیا، رسول معظم اسلام (صلی الله علیه وآله) است و شب بسیار مبارکی است. (10)

1) غسل به نیت روز هفدهم ربیع الاول. (11)

2) روزه: که برای آن فضیلت بسیار نقل شده است، از جمله در روایاتی از ائمه معصومین (علیهم السلام) آمده

است: کسی که روز هفده ربیع را روزه بدارد، خداوند برای او ثواب روزه یکسال را مقرر می فرماید. (12)

3) دادن صدقه، احسان نمودن و خوشحال کردن مؤمنان و به زیارت مشاهد مشرفه رفتن. (13)

4) زیارت رسول خدا (صلی الله علیه وآله) از دور و نزدیک در روایتی از آن حضرت آمده است: هر کس بعد از وفات

من، قبرم را زیارت کند مانند کسی است که به هنگام حیاتم به سوی من هجرت کرده باشد، اگر نمی توانید مرا از

نزدیک زیارت کنید، از همان راه دور به سوی من سلام بفرستید (که به من می رسد). (14)

5) زیارت امیر مؤمنان، علی (علیه السلام) نیز در این روز مستحب است با همان زیارتی که امام صادق (علیه

السلام) در چنین روزی کنار ضریح شریف آن حضرت (علیه السلام) وی را زیارت کرد. (15)

6) تکریم، تعظیم و بزرگداشت این روز بسیار بجاست، مرحوم «سید بن طاووس»، در اقبال، در تکریم و تعظیم

این روز به خاطر ولادت شخص اول عالم امکان و سرور همه ممکنات حضرت نبی اکرم (صلی الله علیه وآله)

سفارش بسیار کرده است.

بنابراین، سزاوار است مسلمین با برپایی جشن ها و تشکیل جلسات، هرچه بیشتر با شخصیت نبی مکرم

اسلام (صلی الله علیه وآله)، سیره و تاریخ زندگی او آشنا شوند و از آن، برای ساختن جامعه ای اسلامی و محمدی

بهره کامل گیرند.

همچنین یکسال قبل از هجرت رسول خدا (صلی الله علیه وآله)، در چنین شبی معراج آن حضرت صورت گرفت.

(16)

روز هفدهم:

همان گونه که گفتیم مشهور میان علمای امامیه آن است که روز هفدهم ربیع الاول، روز ولادت با سعادت رسول

خدا حضرت محمد بن عبدالله (صلی الله علیه وآله) است و معروف آن است که ولادتش در مکه معظمه، واقع

شده است، و زمان ولادتش هنگام طلوع فجر، روز جمعه، سنه عام الفیل بوده است. (17) (عام الفیل سالی

است که ابرهه با لشکرش که بر فیل سوار بودند به قصد تخریب کعبه آمد، ولی همگی نابود شدند).

همچنین در چنین روزی در سال 83 هجری قمری، ولادت امام صادق (علیه السلام) واقع شده است و از این

جهت نیز بر اهمیت این روز افزوده شده است. (18)

ماه ربیع الاول گرچه آغاز آن آمیخته با خاطره غم انگیز و اندوهبار شهادت امام حسن عسکری (علیه

السلام) است، ولی از آن جا که میلاد مبارک حضرت ختمی مرتبت رسول گرامی اسلام (صلی الله علیه وآله) مطابق

روایت معروف، در هفدهم این ماه و طبق روایت غیرمعروف، در دوازدهم آن واقع شده و میلاد حضرت

صادق (علیه السلام) نیز در هفدهم این ماه است، ماه شادی و جشن و سرور است.

از آن جا که هجرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه وآله) که سرچشمه دگرگونی عمیق در جهان اسلام و عزت و شوکت

مسلمین شد، و همچنین داستان «لیلة المبيت» در این ماه واقع گردیده، و آغاز امامت پربرکت حضرت بقية الله

(ارواحنا فداه) همزمان با شهادت پدر بزرگوارش نیز می باشد در مجموع از ماههای بسیار پربرکت و پرخاطره است، که سزاوار است، همه علاقه مندان مکتب اهل بیت (علیهم السلام) آن را ارج نهند و گرامی بدانند. (19)

پی نوشت ها:

(1) سوره بقره، آیه 207.

(2) اقبال الاعمال، صفحه 592 و تفسیر نمونه، جلد 2، صفحه 78.

(3) کافی، جلد 1، صفحه 503.

(4) اقبال، صفحه 599.

(5) زاد المعاد، صفحه 412.

(6) اقبال، صفحه 599 و کامل ابن اثیر، جلد 2، صفحه 7 (حوادث سال اوّل هجرت).

(7) مصباح المتهجّد، صفحه 791

(8) اقبال، صفحه 601

(9) تتمة المنتهى، صفحه 64.

(10) مصباح المتهجّد، صفحه 791 و اقبال، صفحه 603.

(11) فلاح السائل، صفحه 61

(12) اقبال، صفحه 603

(13) همان مدرک

(14) همان ص 604

(15) همان مدرک، صفحه 608

(16) اقبال، صفحه 601.

(17) مصباح المتهجّد، صفحه 791 و اقبال، صفحه 603.

(18) بحارالانوار، جلد 47، صفحه 1، حدیث 2.

(19) کتاب ارزنده المراقبات مرحوم آیت الله حاج میرزا جواد ملکی تبریزی (ره)